

Landbruget i kommuneplanlægningen

Arkitekt, landskonsulent Kræn Ole Birkkjær
Videncentret for Landbrug
Plan & Miljø, Land og Byg
kob@vfl.dk

Det Europæiske Fællesskab ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Til hjælp for kommunerne, i forbindelse med deres nye planlægningsmæssige ansvarsområde – det åbne land, er der/vil der blive udarbejdet metoder og værktøjer til håndtering af opgaven. Her kan f.eks. nævnes ”Jordbrugsanalyser” og ”Landskabskarakter – kortlægning”. Værktøjer er uundværlige, men vi skal huske, at værktøjsskasser kan have forskelligt indhold alt efter opgavens karakter. Kasser med standardværktøjer kan anvendes til helt overordnede opgaver og er dermed ikke egnede til de skarpe sammenføjninger/præcise streger på et kort. Der til skal anvendes skarpe specialværktøjer, som alene kan anvendes af udlærte ”håndværkere”.

Vores meget nuancerede landskab skal behandles med omhu, hvilket er ensbetydende med, at professionelle rådgivere skal i spil så hurtigt som muligt, inden der fastfryses for mange overordnede standardløsninger, for det er primært på bedriftsniveau, at planlægningen af det åbne land skal finde sted.

Hverken kommunerne eller Dansk Landbrugsrådgivning kan i dag løfte opgaven, men i fællesskab og med inddragelse af de rigtige kompetencer kan vi gøre de mangeartede bygningsanlæg og landskaber i Danmark smukkere.

Planlægning

I forbindelse med kommunernes nye opgave med ”fastsættelse” af hovedlinierne for de fremtidige arealanvendelsesforhold i landbrugslandskabet er det vigtigt, at landbruget kommer til at spille en stor og aktiv rolle.

Konkurrencen om det åbne land foregår på det helt konkrete plan, og dermed er det utrolig vigtigt, at konflikter skal løses og om muligt forebygges på samme plan, lige fra de fritidslandskabelige interesser og indover de jordbrugs-mæssige interesser til de infrastrukturelle ønske og behov.

Det er derfor afgørende, at denne fysiske planlægning bliver sammenfattende og dermed får en samfundsmæssig hel-

hedsvurdering i forhold til diskussionen om, hvor de større landbrugsproduktioners bygningsanlæg kan lokaliseres og placeres.

Af specialværktøjer skal her bl.a. anvendes landskabsanalyser, som skal resultere i landskabsplaner. Disse planer skal sammenfatte de landskabelige, bygningsmæssige og infrastrukturelle forhold.

Store landbrugsbyggerier

Når man skal prøve at definere, hvad et stort landbrugsbyggeri er, er det mit udsagn, at et anlæg til mere end 500 dyreenheder (DE) med et bebygget areal på 10.000–12.000 m² og derover vil være at betragte som et større landbrugsbyggeri.

Et af argumenterne er, at der om ganske få år vil være en gennemsnitsstørrelse på f.eks. et kvæglandbrug på 300 malkekøer, og dermed mange bedrifter, som kommer op på mere end de 500 DE. Det samme forhold gør sig gældende på svinelandbrugene.

Argumenterne styrkes ved forslaget pr. 1. juli 2010 til ændring af ”Loven om naturbeskyttelsesloven, planloven, vandløbsloven, miljømålsloven, kemikalieloven og miljøbeskyttelsesloven” (Grøn Vækst).

Heri er nævnt tre grunde til at vælge en grænse for planlægning for byggerier til mere end 500 dyreenheder:

1. De bedrifter, der i dag opfattes som store, er godkendt til højest 750 DE.
2. Der skal sikres en sammenhæng til beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesloven. Beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesloven er beregnet ud fra en forudsætning om et maksimalkrav på 500 DE pr. bedrift, og at vælge samme størrelsesgrænse for planlægningen vil sikre overensstemmelse mellem de to love.
3. Husdyrbrug vil allerede over 500 DE kunne få betydelig påvirkning ved lokalisering i det åbne land, som kan side-stilles med påvirkningen fra egentlige industrianlæg.

Forslaget indebærer, at beliggenheden af områder til lokalisering af driftsbygninger og -anlæg, bliver en integreret del af kommuneplanen senest ved næste revision, som skal være afsluttet ved udgangen af 2013. Herefter vil store husdyrbrug indgå i den sammenfattende kommuneplan, der revideres hvert 4. år, på baggrund af samfundsudviklingen og strukturudviklingen i landbruget.

Landbrugets rolle

Vi skal nu gå direkte og aktivt ind i planlægningsprocessen og

mere end nogensinde levere varen, således at hovedleverancen på et højt professionelt niveau kommer direkte fra bedriftsejerne, altså fremtidens landmænd i lokalområderne. En nødvendighed er, at vi accepterer begrebet landbrugsplanlægning, for vi er dem som alene kan bibringe relevante og fremtidsorienterede data og værktøjer ind i processen og dermed danne grundlaget for et frugtbart samarbejde med kommunen.

Landbrugsplanlægning

Grundlaget for en landbrugsplanlægning er en opdateret, målrettet og brugbar landbrugsregistrering og -analyse på områdeniveau, som på det konkrete plan er brugbar. De gammelkendte ”Jordbrugsanalyser” er fra staten tænkt som et overordnet planlægningsredskab for kommunerne.

Landbrugscentrene ligger stort set inde med de data, som er nødvendige for de fremadrettede registreringer og analyser og dermed et stærkt grundlag for vores bud på planlægningen af det åbne land.

I 1985 havde Vejle Amt og landbruget opstillet en række faktorer, som de mente var betydelende for landbrugsdrift. Disse faktorer er mere end nogensinde:

● Geografiske forhold ○ Jordbrugsområdets størrelse ○ Adskillelse fra byområder ○ Ikke jordbrugsmæssige elementer ○ Transportnet/infrastruktur ● Dyrkningsjorderne ○ Jordtypen ○ Terræn ○ Markvanding ○ Dræningstilstand ○ Læ	● Jordens fordeling ○ Brugsstørrelsen ○ Markstørrelser og -form ○ Arrondering ● Bygninger og anlæg ○ Økonomisk og funktionel værdi af bygninger og anlæg ○ Bygningsanlæggenes placering

Hvor ligger grænsen mellem benyttelse og beskyttelse af landskabet?

Foto: Jan Kaj, MT Luftfoto.

I forbindelse med en landbrugsplanlægning vil det være naturligt at se på hvilke ændringer, der kan forventes i landbrugets produktionsrammer i en given planperiode.

På grundlag af bl.a. nedenstående fra Vejle Amt er det min påstand, at der kan udpeges landbrugsområder, som har gode betingelser for landbrugsdrift. ■